

Päätöksenteon tukijärjestelmät – mitä saamme seuraavaksi

Lainadioja:

- *Kunnamo
  - *Komulainen
  - *Mustajoki
  - *Nyberg
- KIITOS!**

Minna Kaila, lastenallergologi
Yliääkäri ja HALO-ohjelmapäällikkö,
FinOHTA / Stakes Tampereen alueyksikkö,
dosentti, Terveystieteen laitos
/ Tampereen yliopisto,
hallitus & pj koulutusvaliokunta / Duodecim
etunimi.sukunimi@iki.fi; gsm 050 523 2021

EI SIDONNAISUUKSIA lääke- tai laite-teollisuuteen

Etusivu - Finohita - windows internet explorer

http://finohita.stakes.fi/FI/index.htm

Google

Etusivu - Finohita

Tekstiversio | A+ | a- | Päälle

Finohita
Finnish Office for Health Technology Assessment
Terveystieteen laitos

Etusivu | Ajankohtaista | Yleistä

Olet täällä » Etusivu

Finohita
Terveystieteen laitos

Terveystieteen laitos
Terveystieteen laitos

Yleistä
Edistämme hyvien, näyttöön perustuvien menetelmien käyttöä terveydenhuollossa ja siten kehitämme terveydenhuollon tehokkuutta ja vaikuttavuutta. [Lisää...](#)

Tutkimus
Tarjoamme tukea kotimaisille arviointihankkeille ja koordinoimme arviointia Suomessa. [Lisää...](#)

Tiedonvälitys ja julkaisut
Valitsemme tietoa kansainvälisten arviointien tuloksista terveydenhuollon päättäjille, ammattilaisille ja suurelle yleisölle. Lisää [tiedonvälityksestä...](#) ja [julkaisuista...](#)

Koulutus
Järjestämme menetelmien arviointiin ja näyttöön perustuvaan terveydenhuoltoon liittyvää koulutusta. [Lisää...](#)

Ajankohtaista

- [Nopea katsaus fenykletonurian seulonnasta Suomessa](#)
- [Laadullisten tutkimusten konferenssi](#)
- [Koulutusta sikiöseulonnoista](#)
- [Lisää aiheita...](#)

Tuoreita julkaisuja

Hoitoo pääsy syöpätaudeissa. Kysely sairaanhoitopiireille elokuussa 2008.
[Stakesin työpapereita 33/2008](#)

Ensihoidon vaikuttavuus. Järjestelmällinen kirjallisuuskatsaus [Finohitan raportti 32](#)

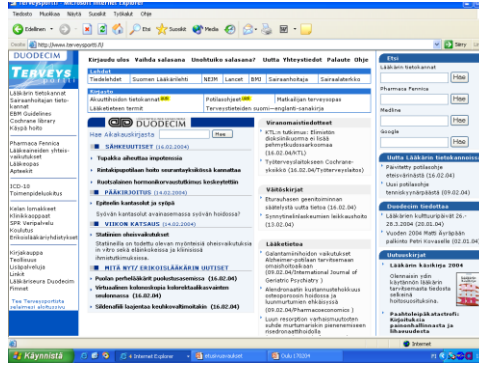
Silmänpohjan nesteinen ikärappema: mitä tiedämme lasiaisen sisäisestä angiogeneesin estosta?
[HALO-katsaus](#)

start | HEEEE-verhoitotunu... | KINGSTON (D:) | Terveystieteen laitos - Wind... | Etusivu - Finohita - Wi... | FI | Internet | 100%

Terveystieteen laitos
Terveydenhuollon menetelmiä ovat kaikki terveydenhuollon käytössä olevat lääkkeet, laitteet, toimenpiteet ja hallinnolliset tukijärjestelmät.

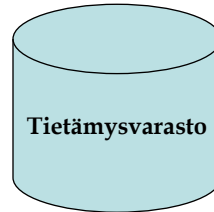
2. polven sähköinen julkaiseminen

Peter Nyberg

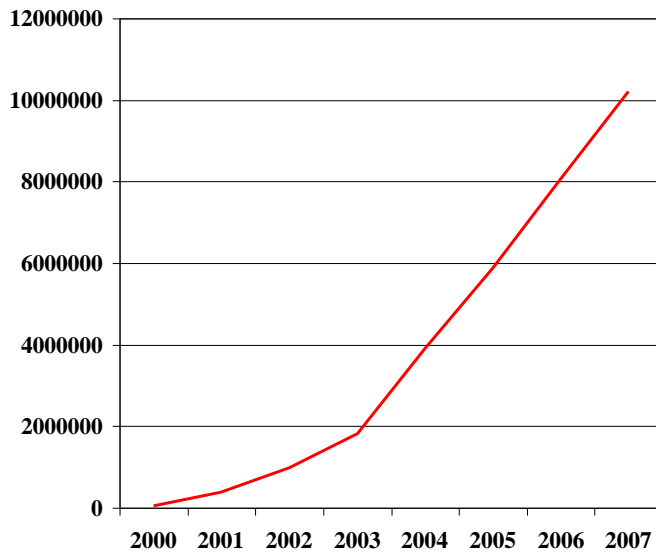
1. ja 2. polven sähköinen julkaiseminen

Käyttäjät etsii tietoa

Peter Nyberg

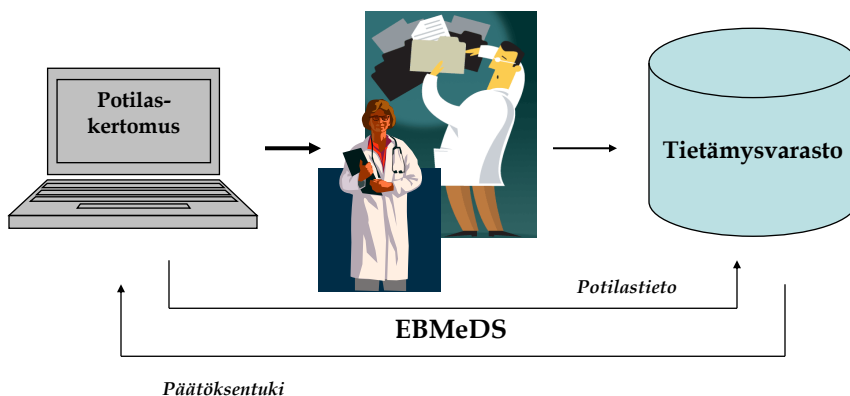
Hoitosuosituksietokantojen käyttö Terveysportissa

Luettujen
artikkelien
määrä
> 10 milj./V

3. polven sähköinen julkaiseminen

Tieto tarjotaan käyttäjälle automaattisesti

Peter Nyberg

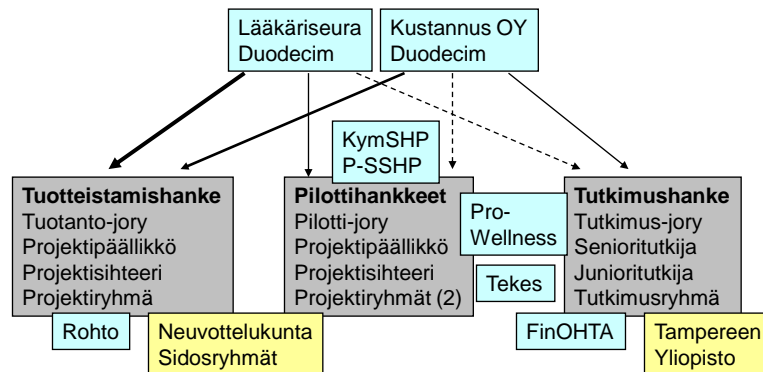
Päätöksentuki yhdistää yleisen lääketieteellisen tiedon ja yksittäisestä potilaasta tallennetun tiedon.

Se tuottaa räätälöityjä huomioita ja toimintaohjeita lääkäreille ja muille terveydenhuollon ammattilaisille.

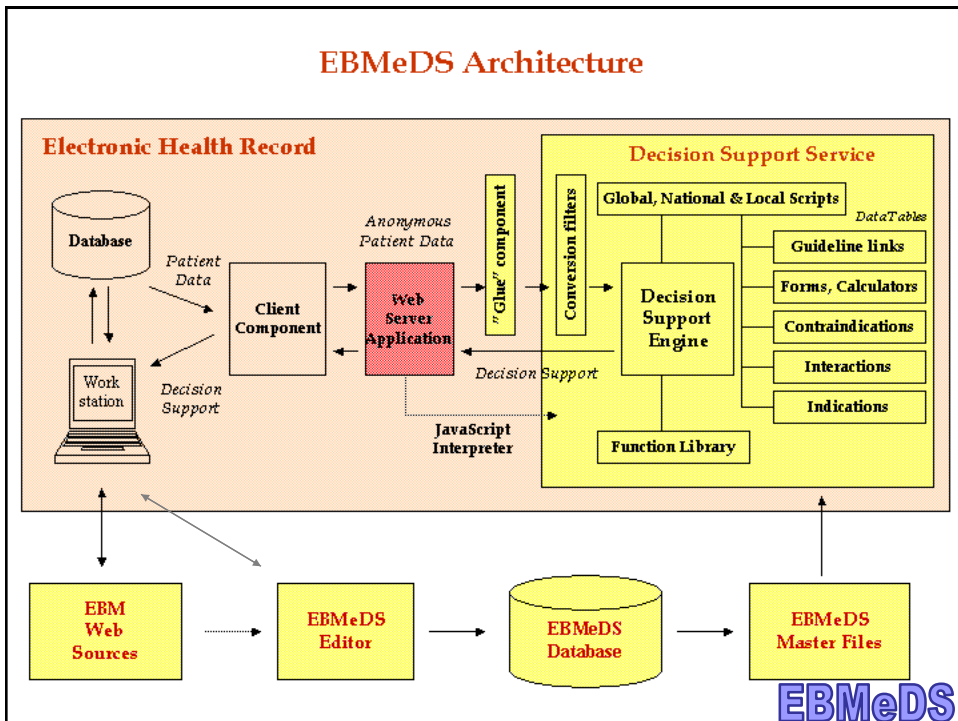
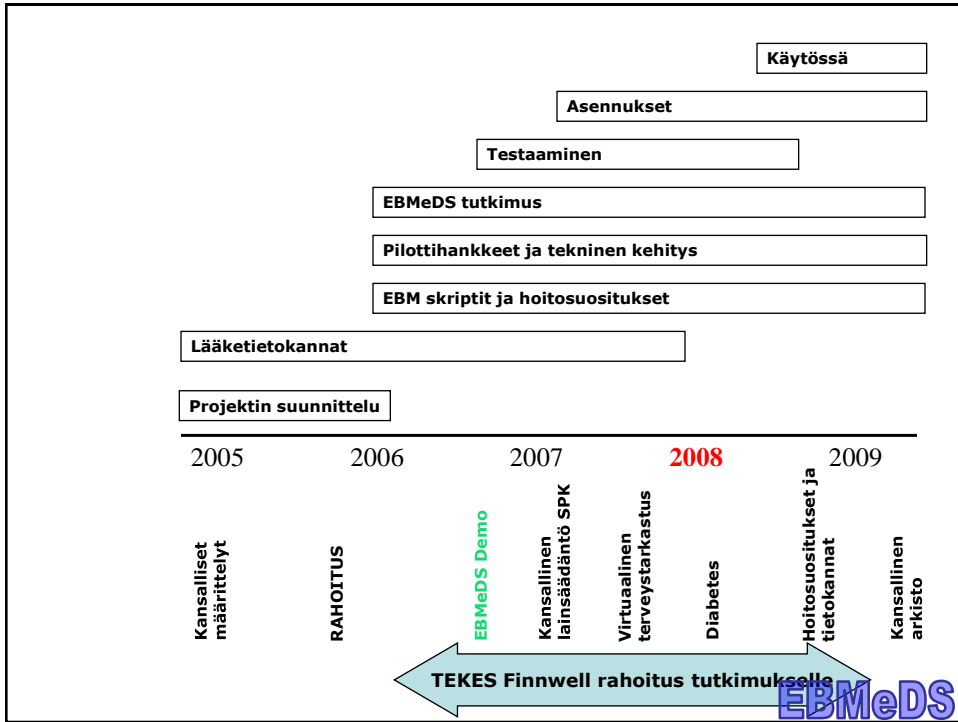
Varonen H, Kaila M, Kunnamo I, Komulainen J, Mäntyranta T. Tietokoneavusteisen päätöksentuen avulla kohti neuvovaa potilaskertomusta. Duodecim 2006;122:1174-81.

EBMeDS

Hankekokonaisuus

Prof. Pekka Rissanen/TaY, Terveystieteen laitos; TtM Tiina Kortteisto; dos. Minna Kaila /TaY &Finohta
 LT Jukkapekka Jousimaa,/Kustannus Oy Duodecim; LL (väit.) Jorma Komulainen Duodecim /Käypä hoito, ja Stakes/STY);
 Dos. Ilkka Kunnamo Karstulan ja Saarijärven tk & KOD; prof. Marjukka Mäkelä Finohta & Kööpenhaminan yliopisto
 /yleislääketiede; LL Taina Mäntyranta, LL /Lääkehoidon Kehittämiskeskus ROHTO; LKT Peter Nyberg /KOD;
 dos. Helena Varonen HY & KOD

Koko päätöksentuen sisältö ja toiminnallisuus mahtuu alle 2 MB:n tekstitiedostopakettiin

Name	Size	Type	Date Modified
dss.asp	5 KB	ASP File	29.6.2007 8:14
dss.jsp	5 KB	JSP File	8.5.2007 10:04
dssclient.htm	1 KB	HTML Document	2.5.2007 16:38
dssclient_1.htm	44 KB	HTML Document	8.5.2007 10:03
dsscontraindications_fin.txt	182 KB	Text Document	16.4.2007 4:34
dssdiagnosiscodesystems.djs	1 KB	DJS File	18.6.2007 12:12
dssdrugcodes_fin.djs	267 KB	DJS File	2.5.2007 19:13
dssguidelines_fin.txt	73 KB	Text Document	16.4.2007 4:39
dssindications_fin.txt	148 KB	Text Document	16.4.2007 4:34
dssinteractions_fin.txt	833 KB	Text Document	16.4.2007 4:34
dsslocalscripts.djs	10 KB	DJS File	3.8.2007 8:41
dssmedicodesystems.djs	2 KB	DJS File	19.6.2007 4:45
dssroutines.djs	49 KB	DJS File	19.6.2007 13:29
dssscripts.djs	28 KB	DJS File	19.6.2007 14:12
dsstestcodesystems.djs	1 KB	DJS File	19.6.2007 3:47
dsstranslations.djs	17 KB	DJS File	3.5.2007 12:36

Päätöksentuen käytön edellytykset

- Lääkärin ja muun terveydenhuollon ammattilaisen **tulee käyttää sähköistä potilaskertomusta osana työprosessia.**
  - Ongelmien ja diagnoosien kirjaaminen
  - Lääkemääräykset
  - Tutkimus- ja toimenpidemääräykset
  - Jatkohoidon suunnitelman laadinta
- **Vaatii muutosta toimintaprosesseissa**

Miksi terveydenhuollon ammattilainen kirjaa rakenteisia potilastietoja?

- Parantaakseen työnsä laatua
- Helpottaakseen (nopeuttaakseen) työtään

Päätöksentuen tarjoama toiminnallisuus motivoi tietojen kirjaamisen, **jos saatava hyöty koetaan vaivan arvoiseksi**

EBMeDS

Koodattuna vai ei?

- Koodaus on tarpeen, kun tietokoneen halutaan ymmärtävän ja käsittelevän tietoa.
- Jos tieto on tarkoitettu vain ihmisen luettavaksi, teksti riittää.

EBMeDS

Potilaskertomuksen tärkeimmät rakenteiset (koodatut) ydintiedot

- Diagnoosit
- Lääkitys
- Laboratorio- ja muut tutkimustulokset
- Toimenpiteet
- Jatkohoidon suunnitelma

EBMeDS

Päätöksentuki ydintietojen rakenteistamisen apuna

- Koodistonhakuohjelmat (synonyymit, indeksointi)
- Listojen täydentäminen muiden ydintietojen ja potilaskertomustekstin perusteella
  - Diagnoosit
  - Lääkitys
  - Toimenpiteet
- Virheiden etsiminen ydintiedoista
- Riskitietojen tunnistaminen

EBMeDS

Rakenteisen tiedon käyttötavat

- (Vain) olennaisten tietojen poimiminen näytölle eri tilanteissa
- Hoitosuositusten haku automaattisesti
- Apu tutkimusten ja hoidon valintaan
  - Oireesta tai diagnoosista lähtien
- Päätöksentuen muistutteen
  - Hoitoa, kontrollia tai jatkotutkimuksia vaativien tilanteiden tunnistaminen
  - Lääkkeiden yhteisvaikutukset, vasta-aiheet, allergiat
- Virtuaalinen terveystarkastus
  - Yksittäisten potilaiden hoidon parantamiseksi ja oman työn laadun arvioimiseksi
- Automatiikka läheteiden ja todistusten laadintaan

Rakenteisen tiedon käyttötavat 2

- Suunniteltujen tutkimusten ja jatkohoidon toteutumisen seuranta
- Potilaalle lähetettävien viestien valmistelu
- Potilaskertomuksen ”suomentaminen” kansalaisille ja terveystietoon linkittäminen
- Tiedon louhinta suurista potilastietokannoista yksittäisen potilaan ennusteen arvioimiseksi

Päätöksentuen mahdollisuudet

- Parantaa toiminnan laatua
  - Yhdenmukaistaa laadukkaita tutkimus- ja hoitokäytäntöjä
- Parantaa potilasturvallisuutta
  - Vähentää inhimillisen toiminnan virheitä
  - Nopeuttaa tarvittavan tiedon löytämistä
  - Vähentää potilastiedon runsaudesta johtuvia virheitä
- Helpottaa lääkärin työtä
  - Automatisoi ja nopeuttaa rutiinitoimintoja

EBMeDS

The future is here. It's just
not widely distributed yet

William Gibson

Päätöksentuen riskit

- Lääkärin rooli
  - Vaikutus lääkäreiden ja muiden ammattilaisten autonomiaan
  - Vaikutukset potilas – ammattilainen tai ammattilainen - ammattilainen suhteeseen
- Päätöksentuen toiminta
  - Tarpeettomat ohjeet ja muistutteet
  - Virheelliset ohjeet ja muistutteet
  - Puuttuvat ohjeet ja muistutteet
  - Oleellista potilastiedon laadukkuus

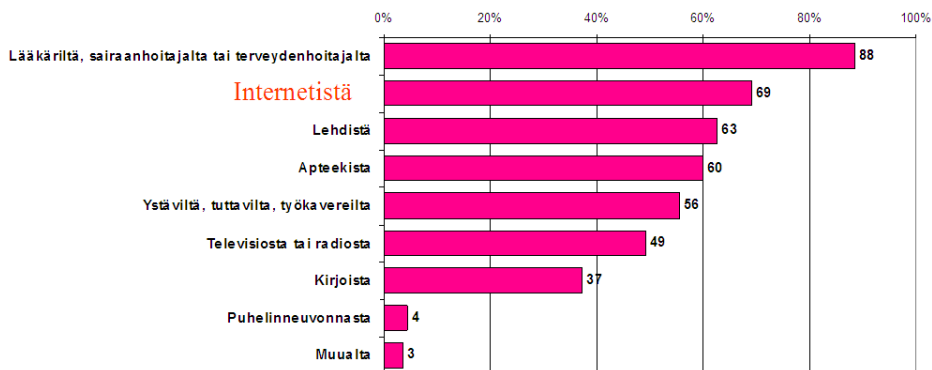
EBMeDS

Terveysthuollon barometri 2007 (tns-gallup)

n = 1026, 15-76 -vuotiaat

4

Mistä saanut tietoa terveyteen liittyvissä asioissa?

Pertti Mustajoki

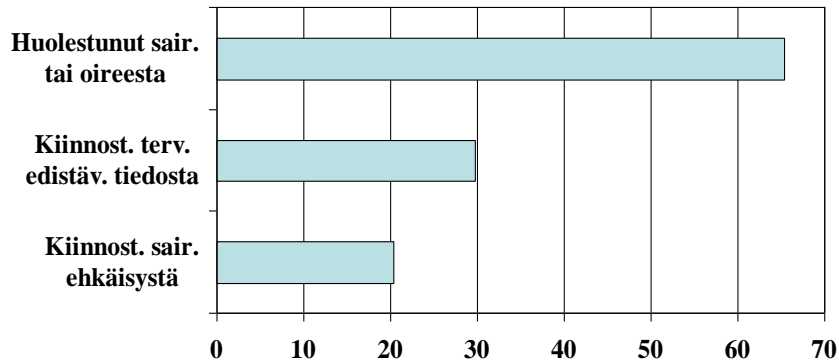

Väestökysely (Radar OY)

Internetistä terveystietoa etsineet

n = 710

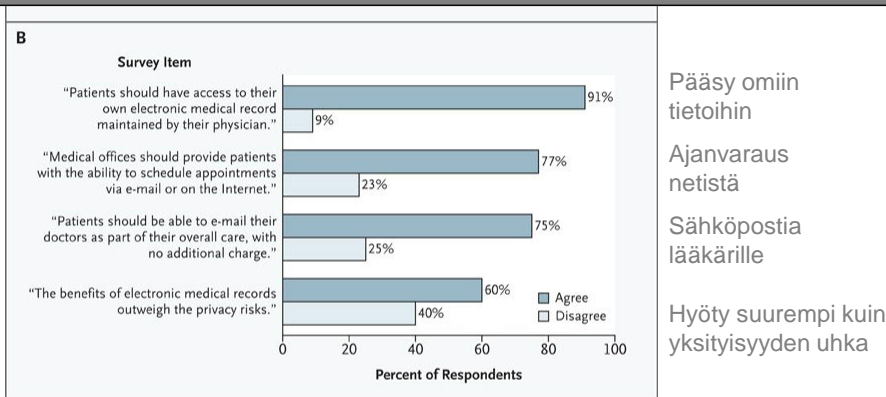
"Etsitkö terveystietoa yleisimmin silloin kun olet"

Pertti Mustajoki

Kansalaisten odotukset sähköiseltä potilaskertomukselta

Wall Street Journal 11/2007

Pääsy omaiin tietoihin

Ajanvaraus netistä

Sähköpostia lääkärille

Hyöty suurempi kuin yksityisyyden uhka

Figure. Use of Electronic Medical Records in the United States, November 2007. Data are from a Wall Street Journal Online/Harris Interactive Survey of 2153 adults, conducted online in the United States, November 12-14, 2007.² Percentages in Panel A do not sum to the total because of rounding.
From: Steinbrook: N Engl J Med, Volume 358(16), April 17, 2008, 1653-1656

 The NEW ENGLAND
JOURNAL of MEDICINE
ESTABLISHED 1812 • ISSN 0028-4793 • WWW.NEJM.ORG

Personally Controlled Online Health Data – The Next Big Thing in Medical Care?

Author(s): Steinbrook, Robert M.D. ISSN: 0028-4793

Potilaskertomus → Potilaan kertomus

Address: <http://ovidsp.tx.ovid.com/spb/ovidweb.cgi>

 The NEW ENGLAND
JOURNAL of MEDICINE
ESTABLISHED 1812 • ISSN 0028-4793 • WWW.NEJM.ORG

Tectonic Shifts in the Health Information Economy

Author(s): Mandl, Kenneth D. M.D., M.P.H.; Kohane, Isaac S. M.D., Ph.D. ISSN: 0028-4793

Issue: Volume 358(16), 17 April 2008, p 1732-1737 Accession: 00006024-200804170-00018

Publication Type: [Sounding Board] Email Jumpstart

Publisher: Copyright © 2008 Massachusetts Medical Society. All rights reserved. Find Citing Articles

From the Children's Hospital Informatics Program at the Harvard-Massachusetts Institute of Technology Division of Health Sciences and Technology, Children's Hospital Boston; and the Center for Biomedical Informatics, Harvard Medical School – both in Boston.

Supported by grants (R01 CDC 000065-01 and P01 CD000260-01) from the Centers for Disease Control and Prevention and (41R0110009275-01411) from the National Library of Medicine.

[« Table of Contents](#)
[About this journal »](#)

Terveyskirjasto - Microsoft Internet Explorer

Address: <http://www.terveyskirjasto.fi/>

DUODECIM • Tietoa sivustosta • Käyttöehdot • Palaute • Yhteystiedot • Ohje

TERVEYSKIRJASTO

Etusivu

Hae Terveyskirjastosta

Kirjaston sisältö

- Lääkärikirja Duodecim
- Käypä hoito: potilasversiot
- Allergian hyvä hoito
- Diabeteksen hyvä hoito
- Keliakian hyvä hoito
- Reuman hyvä hoito
- Sairauksien ehkäisy
- Suomalaisen terveys
- Lääketieteen sanasto
- Laboratoriotutkimusten tulkinta
- SPR:n ensiapupuos
- Första hjälpen
- Lääkeopas
- Lääkkeet mielen hoidossa
- Lääkkeiden hintavertailu

Terveyskirjasto - Luotettavaa tietoa terveydestä

Terveyskirjasto tuo luotettavan, riippumattoman ja ajantasaisen tiedon terveydestä ja sairauksista jokaisen suomalaisen ulottuville. [Lue lisää...](#)

Terveyskirjastoa ja sen kehittämistä tukevat vuonna 2008 [Raha-automaattiyhdistys](#), [Suomalainen Lääkäriseura Duodecim](#) sekä [Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra](#).

Lääkärikirja Duodecim

Lääkärien käyttämiin oppikirjoihin ja hoitosuosituksiin perustuva tietokanta.

Sairaudet

Jos haluat tietoa jostakin sairaudesta, klikkaa tästä.

Oireita ja valvoja

Jos sinulla on jokin vaiva tai oire, johon haluat sekytyttä, klikkaa tästä.

Kuvat

Jos haluat katsoa kuvia mm. ihosairauksista, klikkaa tästä.

[Uutisnaveli Duodecim](#)   [Uutita Terveyskirjastossa](#)

Valitse kotikuntasi

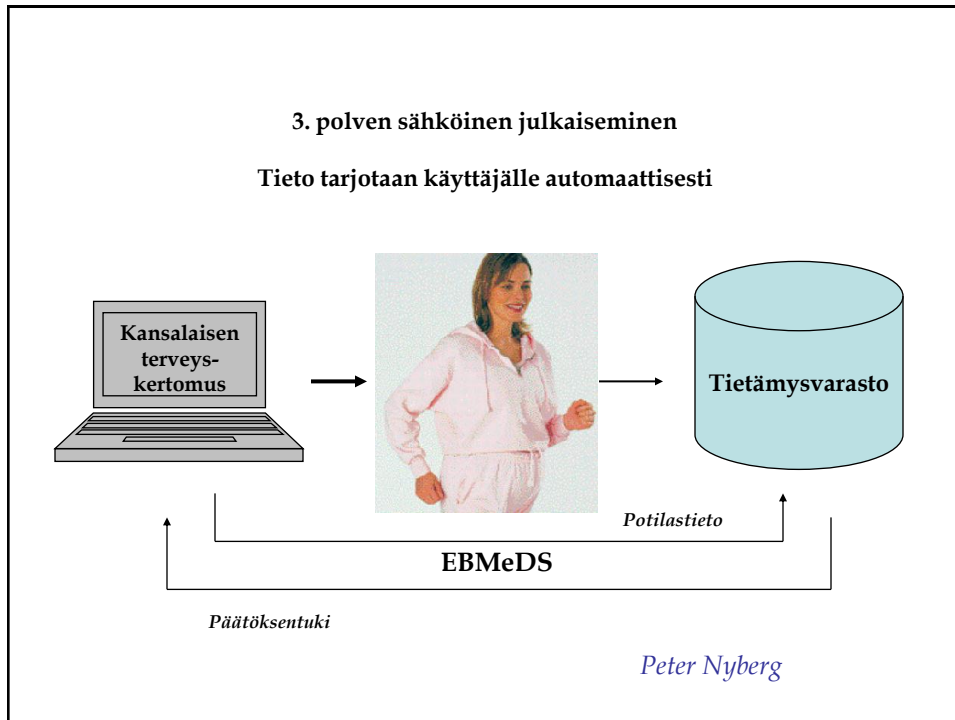
-- Valitse kunta --

Lataa ensiapuohjeet puhelimeesi!

 Punainen Risti
Röda Korset

Avattuja artikkeleita
pian 3 milj/kk

start   EBMEDS Fi   My Pictures   Orlando 061.jpg - ...   Kunnamo FinnWell 2...   3 Internet Explorer   Local intranet   9:40

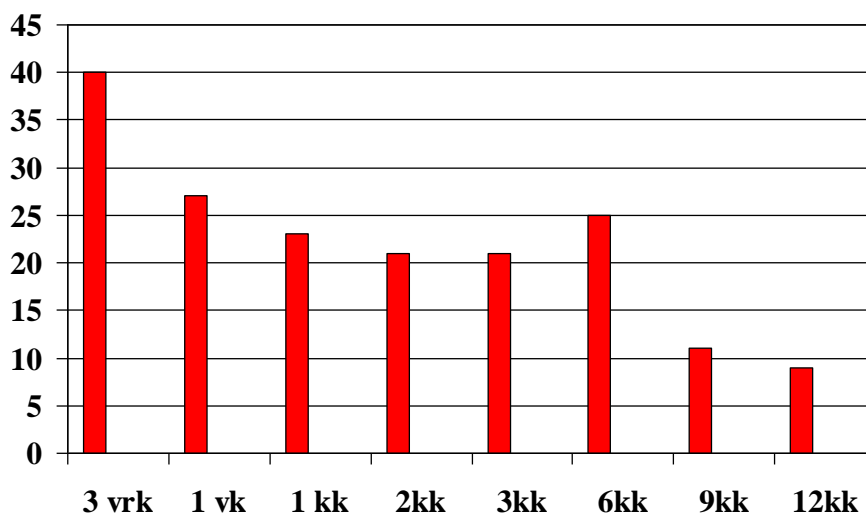
Jatkohoidon suunnitelma

- Miksi?
  - Diagnoosi/ongelma (episodi/palvelukokonaisuus)
- Milloin?
  - Määräajan kuluttua
  - Jos ilmoitettu ehto toteutuu
- Mitä?
  - Kontrollikäynti tai yhteydenotto
  - Laboratoriokoe/mittaus
  - Leikkaus/toimenpide
  - Asioiden hoito
- Missä?
- Hoidon tavoitteet
  - Esim. verenpaine <140/90, SCORE-riski < 5

Hoitoketju ja jatkohoidon suunnitelma

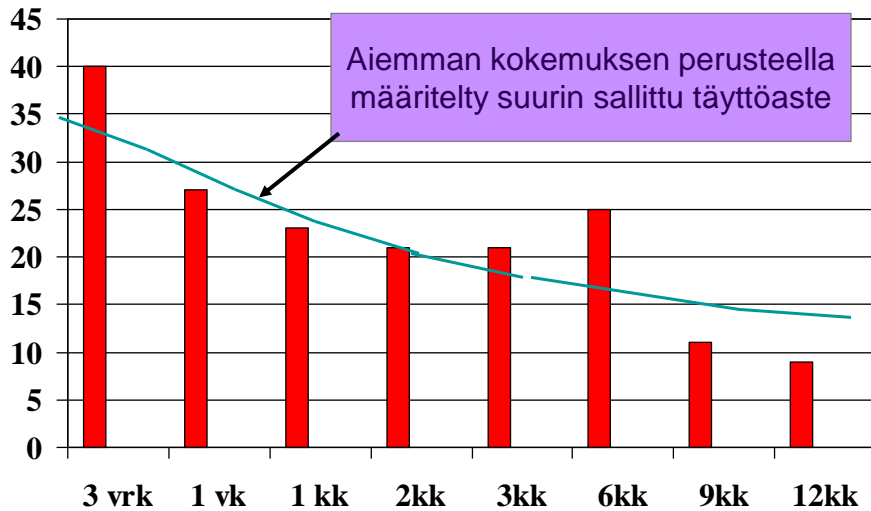
- Hoitoketju = softa
- Jatkohoidon suunnitelma = data

- Hoitoketju on diagnoosi- tai ongelmakohtainen
- Interaktiivinen hoitoketjudokumentti esitätetään potilaskertomuksen ydintiedoilla, joista tärkein on jatkohoidon suunnitelma
- Hoitoketjudokumentti opastaa ja ohjaa sekä potilasta että hoidon antajaa varausten tekemisessä

Aikojen täyttöaste jatkohoitosuunnitelmien perusteella tulevaisuudessa (hypoteettinen malli)

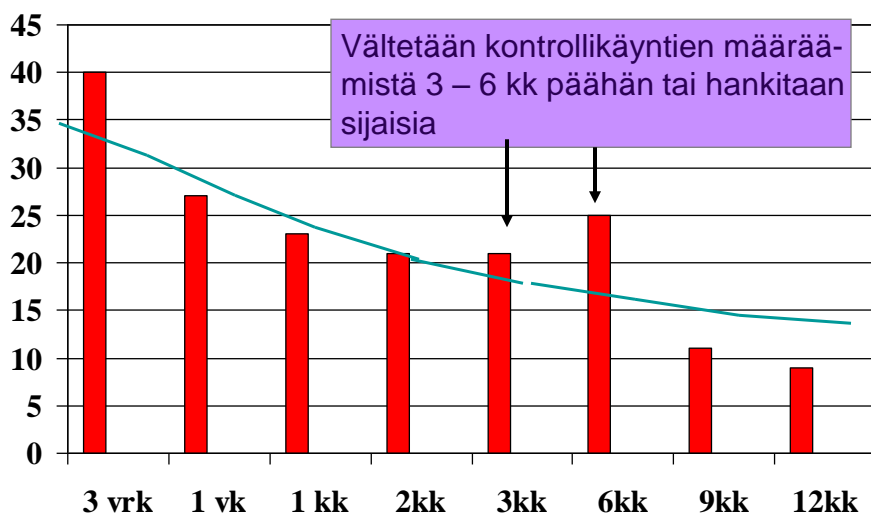

Aikojen täyttöaste jatkohoitosuunnitelmien perusteella tulevaisuudessa

Aikojen täyttöaste jatkohoitosuunnitelmien perusteella tulevaisuudessa

Virtanen Ville		56.1 v	DM II	5/1991
12.10.2004	HbA _{1c} 9.4			
12.10.2003	fB-Gluk 9.8			
01.12.2001	LDL-Kol 2.9	3.0		
12.01.2004	RR 136/88	140/90		
V. 2015 →		kg 95 kg		
01.12.2001	KV-riski 9 %			
<p>Potilasta (eikä lääkäriä) muistutetaan suoraan kontrollitarpeesta</p>		<p>Riskien arviointiin ja yksilölliseen tavoiteasetteluun vaikuttavat simulaation tulokset ja geenitieto</p>		
<p>Potilaan mukana kulkevat sensorit mittaavat elintoimintoja ja analysoivat kokeita.</p>		<p>56.1 v DM II 5/1991</p> <p>Uusi</p> <p>H Protaphan 32 yks. ilt. ☐ R</p> <p>miini 500 mg 2 x 2 ☐ R</p> <p>ASA 100 mg 1 x 1 ☐ R</p> <p>Lääkkeen valinta ja annostelu yksilöllisesti potilaan ominaisuuksien ja geenikartan perusteella ohjattua.</p> <p>21.01.2015 Karstula I. Kunnamo</p> <p>01.11.2003 KSKS J. Saltevo Käynnit</p> <p>B-lausunto verenpainelääkkeestä</p> <p>20.04.2004 Muistuttees ☐</p> <p>S-K ja S-Krea määritettävä (enalapriili aloitettu 20.08.2016) ☐</p> <p>Hae</p> <p>Aikuistyyppin diabeteksen hoito ja seuranta Elämäntapaohjaus aikuistyyppin diabeteksessa</p> <p>Aikuistyyppin diabeteksen hoito ja seuranta</p> <p>Tupakas</p> <p>Tyypin I diabeteksen hoito ja seuranta</p> <p>Tietämys havainnollistetaan potilaalle päätöksentuen apuneuvoin (decision aids)</p>		
<p>Lab Diagnoosit Suunnitelma Lomakkeet</p>				

